

[Paul Møller.]

Vi forlanger ikke, at man skal gå over til den svenske grundighed, skønt det måske slet ikke ville være så ilde; men det forekommer os, at man er alt for påholdende med hensyn til oplysninger og bemærkninger vedrørende lovforslagene motiver.

Mindre tid og knappere oplysninger er dog ikke det eneste, vi lider under. Vi arbejder ofte i blinde, fordi vi har drevet vore parlamentariske trossætninger ud i karrikaturen. Parlamentarismen skulle, som ordet siger, styrke parlamenterne lige over for regeringerne — men i visse henseender har vi valgt at styrke den parlamentariske regering over for parlamentet. Jeg tænker her på det ubegribelige, at danske ledende embedsmænd ikke over for folketingets udvalg må give udtryk for andet end det, som den parlamentariske minister ønsker oplyst i folketingsudvalg. Ved behandlingen af skolelovsforslagene oplevede vi, at vigtige oplysninger om undervisningsinspektørernes stilling ikke måtte komme til udvalgets kendskab. Der tales endda om embedsmænds loyalitetsbrud i denne forbindelse. Men hvem skal embedsmænd være loyale over for under et parlamentarisk system? Parlamentet eller den parlamentariske minister? Den højtærede finansminister skrev for nogle dage siden en kronik i Dagens Nyheder, hvori han undrede sig over, at politikere arbejdede imod hinanden i stedet for som alle fornuftige mennesker uden for folketinget at samarbejde. Sat således på spidsen lyder det jo også fornuftsstridigt; men er det da ikke endnu mere fornuftsstridigt, at landets øverste embedsmænd ikke som frie mænd må fremsætte deres sagligt begrundede meninger over for de udvalg, der skal forme den lovgivning, embedsmændene skal administrere? Og er det ikke aldeles fornuftsstridigt, at embedsmændene har mundkurv på blot for ikke at genere de parlamentariske ministres politiske spil med folketingsudvalgene, med parlamentet? Men sådan er det, og det var jo ikke blot undervisningsinspektørerne, der blev udsat for noget sådant. Da forsvarsheferne over for det politiske forsvarsudvalg gav en udredning af konsekvenserne af en yderligere nedskæring af vort forsvar, gik der nærmest panik i medlemmer af det høje ting tilhørende flertalspartierne. Sabotage, kaldte man det

i Demokraten, grov illoyalitet, hed det fra anden side. Forsvarsheferne havde bare at svare på det, de blev spurgt om, deres kommentarer havde de at holde for sig selv.

Tror man virkelig, der kan komme noget godt ud af en sådan fremgangsmåde? Hvor langt sundere er det da ikke i andre lande, hvor de øverste embedsmænd ikke blot har ret til, men tillige pligt til efter deres egen bedste overbevisning at rådgive repræsentanter for folkerepræsentationen. Hvis lovgivningsarbejdet skal blive af kvalitet, hvad vi alle må arbejde for, så må da også al sagkundskab, hvad enten den er kaldet eller ukaldet, stå til rådighed for lovgivningsmagten, ligegyldigt om det krænker den magtfuldkommenhed, som vore parlamentariske ministre i vort land har arvet fra de enevældige landsfædre.

Jeg har gerne villet gøre disse bemærkninger om vort demokratis arbejdsform, og skulle regeringen tage de kritiske bemærkninger, der er iblandt, ilde op, kan den trøste sig med, at det er ærligt ment. Vi må bringe vort parlamentariske beredskab i en bedre stand, og således som vi for 5 år siden fik den store forfatningsreform, bør vi i disse dage beslutte os til at indlede bestræbelserne for at få den lille forfatningsreform, der ikke blot giver folketinget magt, men tillige gør det bedre og mere arbejdsdygtigt. Dette kræver ikke nogen grundlovsændring det er nok, at vi selv enes om at forandre tingets forretningsorden, så vi udstyres med de bedst mulige midler til at nå et sagligt gennearbejdet og tilfredsstillende resultat.

Nu er arbejdsformen naturligvis kun rammen om vort politiske virke. Nok så stor en rolle spiller det, hvad vi putter i den, hvilken vilje der præger det demokratiske arbejde. Omkring 1 års dagen har jeg lagt mærke til, at regeringen lancerer begrebet „det samarbejdende folkestyre“. Den højtærede finansminister gjorde det i den kronik, jeg før omtalte, og den højtærede økonomiminister brugte den samme vending i sin bankettale på det radikale landsmøde i lørdags. Jeg tør måske derfor gå ud fra, at det er en vending, der dækker hele regeringen. Selv om retsforbundet ikke har udtalt den endnu, så har partiet jo i praksis vist en til selvdudsettelse grænsende samarbejdsvilje, så jeg regner derfor med, at